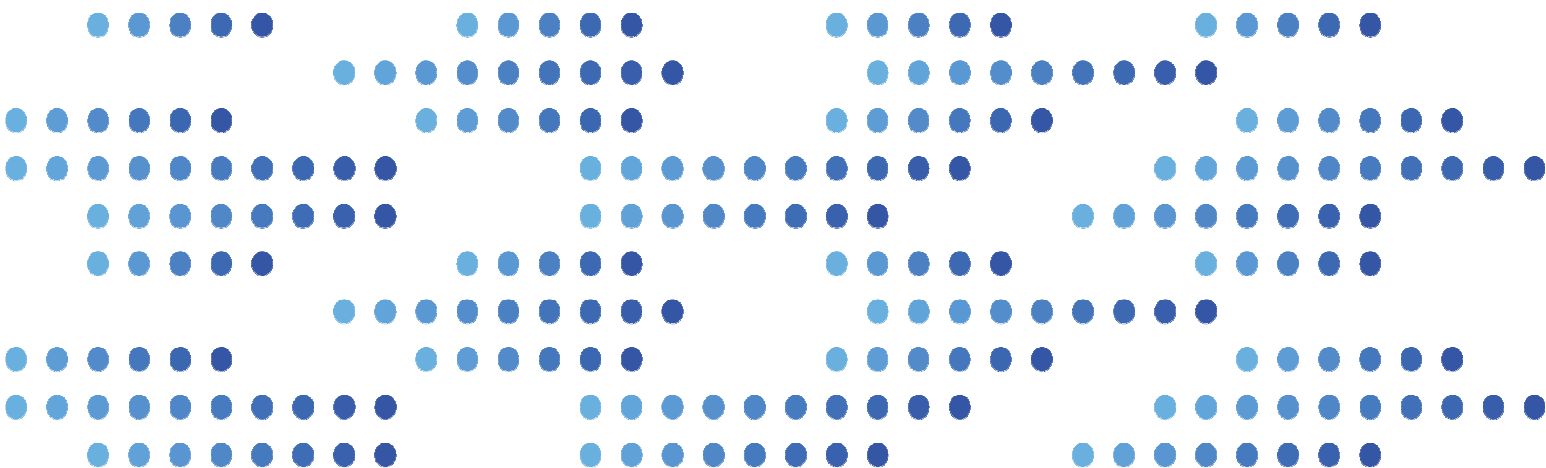




SUNDHEDSSTYRELSEN

# Institut for Rationel Farmakoterapi (IRF)

ÅRSRAPPORT 2016



2017

## Forord

I denne årsrapport for Institut for Rationel Farmakoterapi (IRF) i Sundhedsstyrelsen beskriver vi overordnet de aktiviteter, som vi har haft i 2016. Årsrapporten henvender sig til beslutningstagere, IRF's rådgivende udvalg, samarbejdspartnere og øvrige interessenter på lægemiddelområdet.

I 2016 indledte IRF året med at afholde et Stormøde med temaet, 'Fører behandling baseret på laboratorieværdier til overbehandling?' med fokus på, om de parametre, vi vurderer lægemidlers effekt på, kan overføres til en reel effekt hos den 'rigtige' patient.

I 2016 er der udgivet ti numre af månedsbladet, Rationel Farmakoterapi. Månedsbladet er et af vores kerneprodukter, som udsendes til alle landets ca. 23.000 læger. Bladet bliver flittigt læst og kommenteret. Vi har fortsat vores kursusaktivitet om rationel farmakoterapi for læger i almen praksis, og disse er fortsat velbesøgte og rost af deltagerne. Vi har som noget nyt i 2016 holdt et kursus under navnet 'Rationel Farmakoterapi - en Update', hvor der var fokus på flere af de store folkesygdomme på samme kursusdag. Dette nye tiltag er blevet godt modtaget og forsætter derfor i 2017.

IRF har i løbet af 2016, som altid, samarbejdet med øvrige aktører på lægemiddelområdet, heriblandt de regionale lægemiddelkonsulenter, for at styrke initiativer, som kan fremme hensigtsmæssig brug af lægemidler i almen praksis. Herudover har vi et tæt samarbejde med Lægemiddelstyrelsen og Sundhedsdatastyrelsen på relevante områder. I 2016 deltog IRF endnu en gang som del af Sundhedsstyrelsens stand på de praktiserende lægers efteruddannelseskongference, Lægedage, med en velbesøgt stand og med stor interesse for IRF's produkter.

IRF vil fremadrettet fortsat fokusere på vores kerneaktiviteter. I 2017 har IRF fokus på opdateringen af den Nationale Rekommandationsliste (NRL) og på smertebehandling, hvor der er planlagt flere initiativer.

God læselyst,



Marlene Øhrberg Krag

Sektionsleder

# 1 Om IRF

Institut for Rationel Farmakoterapi (IRF) i Sundhedsstyrelsen arbejder for at fremme rationel brug af lægemidler – både valget mellem lægemidler, og når et fravalg er det bedste valg.

Vi sigter på at fremme brug af de lægemidler, der:

- har størst effekt
- har færrest og mindst alvorlige bivirkninger
- har den laveste pris.

IRF leverer rådgivning og information målrettet læger i almen praksis og arbejder generelt med lægemiddelrelaterede opgaver i Sundhedsstyrelsen. Vi baserer vores arbejde på den bedst tilgængelige evidens med en transparent og dokumenteret tilgang.

IRF's ledelse varetages til dagligt af en sektionsleder, der refererer til enhedschefen for evidens, uddannelse og beredskab i Sundhedsstyrelsen. IRF rådgives af et rådgivende udvalg, som består af repræsentanter for relevante offentlige og private organisationer. Formand for udvalget er Sundhedsstyrelsens direktør, Søren Brostrøm.

Repræsentanterne i det rådgivende udvalg er:

- Anna Skat Nielsen udpeget af Sundheds- og Ældreministeriet
- Birthe Søndergaard udpeget af Danmarks Apotekerforeningen
- Dorthe E. Søndergaard udpeget af Sundheds- og Ældreministeriet
- Hanne Agerbak udpeget af Kommunernes Landsforening
- Henrik Vestergaard udpeget af Lægemiddelindustriforeningen
- Inger Bjeldbak udpeget af Danske Regioner
- Michael Dupont udpeget af Lægeforeningen
- Peter Jørgensen udpeget af Industriforeningen for Generiske og Biosimilære Lægemidler
- Sine Jensen udpeget af Forbrugerrådet
- Thomas Birk Andersen udpeget af Danske Regioner
- Thorkil Kjær udpeget af Danske Patienter.

## 1.1 Eksterne samarbejdspartnere på lægemiddelområdet

IRF samarbejder med andre aktører inden for rationel farmakoterapi i Danmark, herunder de regionale lægemiddelkonsulenter og medicinfunktioner, de klinisk farmakologiske enheder, Lægemiddelstyrelsen, Sundhedsdatastyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed og Dansk Selskab for Almen Medicin (DSAM). Herudover er IRF i dialog med lægemiddelindustrien i forbindelse med udarbejdelse af anmeldelser af nye markedsførte lægemidler, ligesom lægemiddelindustrien igennem Lægemiddelindustriforeningen, LIF, inviteres til at deltage i udvalgte aktiviteter arrangeret af IRF, såsom Forårsmøde og Stormøde.

I 2016 deltog IRF i følgende råd og udvalg:

- DSAM's koordinationsgruppe for kliniske vejledninger
- ERFA-gruppen om medicin i primærsektoren
- Det Rådgivende Udvalg for Medicinområdet i Styrelsen for Patientsikkerhed
- Det Nationale Antibiotikaråd
- Redaktionskomitéen for Nyt Om Bivirkninger i Lægemiddelstyrelsen

## 2 Aktiviteter og tal for 2016

IRF har i det forgangne år fortsat sine faste aktiviteter i form af udgivelse af månedsbladet Rationel Farmakoterapi, formidling af skriftlig information via [www.irf.dk](http://www.irf.dk) og nyhedsbreve samt afholdelse af kurser og arrangementer. I det følgende gives en oversigt over de forskellige aktiviteter. Alle publikationer kan findes på [www.irf.dk](http://www.irf.dk).

### 2.1 Månedsbladet Rationel Farmakoterapi

Månedsbladet distribueres i trykt version (oplag: 26.000) til alle læger sammen med Ugeskrift for Læger og publiceres samtidigt elektronisk på IRF's hjemmeside. Der har samlet været ti udgivelser i 2016.

Der er tilknyttet en redaktionskomité til bladet Rationel Farmakoterapi, der har til opgave at foreslå emner til månedsbladet samt kommentere udkast af månedsbladene. I 2016 bestod komitéen af følgende:

- Jens Søndergaard, forskningsleder, professor, praktiserende læge, speciallæge i almen medicin og klinisk farmakologi, ph.d.
- Gitte Krogh Madsen, praktiserende læge, regional lægemiddelkonsulent, speciallæge i almen medicin
- Jakob Dahl, praktiserende læge, speciallæge i almen medicin
- Bjarne Ørskov Lindhardt, ledende overlæge, dr.med., speciallæge i intern medicin
- Birgitte Klindt Poulsen, overlæge, klinisk lektor, speciallæge i klinisk farmakologi.

### 2.1.1 Emner i månedsbladet i 2016:

Måned	Emne
Januar	Vedligeholdelsesbehandling af børn og voksne med ADHD
Februar	Behandling af hepatitis C
April	Antipsykotika - bivirkninger og interaktioner
Maj	Medicintilskud samt SSRI-behandling af patologisk gråd efter apopleksi
Juni	Antipsykotika og smertestillende medicin under graviditet
August	Hormonbehandling og valg af p-piller
September	Medicinoverforbrugshovedpine (MOH)
Oktober	Urinvejsinfektioner og asymptomatisk bakteriuri hos gravide Antibiotikaterapi ved forekomst af odontogene abscesser (tandbylder)
November	Urinvejsinfektioner hos ældre

## 2.2 Præparatanmeldelser

IRF anmelder nye lægemidler på det danske marked med relevans for almen praksis. IRF anmeldte 13 nye lægemidler i 2016, hvor alle konklusioner samtidig blev oversat til engelsk.

### Præparatanmeldelser i 2016

- Acarizax® (allergenekstrakt fra husstøvmiderne *Dermatophagoides pteronyssinus* og *Dermatophagoides farinae*)
- Braltus® (tiotropium)
- Coldamin® (benzydaminhydrochlorid)
- Colrefuz® (colchicin)
- Enstilar® (calcipotriol + betamethason)
- Entresto® (sacubitril, valsartan)
- Hidrasec® (racecadotril)
- Incruse® (umeclidinium)
- Intuniv® (guanfacin)
- Levosert® (levonorgestrel)
- Lixiana® (edoxaban)
- Saxenda® (liraglutid)
- Triolif® (2,4-dichlorobenzylalkohol, amylmetacresol, og lidokain)

## 2.3 Den Nationale Rekommandationsliste (NRL)

I 2016 arbejdede IRF med videreudvikling af metoden bag den Nationale Rekommandationsliste (NRL) og igangsatte opdateringen af baggrundsnotater på terapiområder inden for obstruktiv lungelidelse, diabetes, smerte, psykofarmaka, hud og kønshormoner. Arbejdet med opdateringerne pågår i 2017.

Den Nationale Rekommandationsliste (NRL) blev etableret i 2003 og er udviklet for at bidrage til rationel behandling med lægemidler i almen praksis. NRL støtter alment praktiserende læger i valget mellem tilgængelige lægemidler inden for en defineret lægemiddelgruppe og til en specificeret patientgruppe. NRL omfatter kun sygdomme og lægemidler, hvor iværksættelse samt opfølgning af farmakologisk behandling forventes at kunne foregå i almen praksis. NRL er ikke en behandlingsvejledning men beslutningsstøtte til valg eller fravalg af et lægemiddel inden for en given lægemiddelgruppe til en konkret patientgruppe, når der er fundet indikation for at anvende et lægemiddel fra den pågældende gruppe. Lægemidlers pris eller deres tilkudsstatus indgår ikke i vurderingen.

Til NRL er der knyttet et rådgivende udvalg, der har til opgave at godkende de endelige rekommandationer og rådgive IRF i alle trin ved udarbejdelsen af NRL. I 2016 bestod udvalget af følgende:

- Jimmi Nielsen, speciallæge i psykiatri, ph.d. udpeget af Danske Regioner
- Pia Ehlers, farmaceut udpeget af Danske Regioner
- Hanne Rolighed Christensen, speciallæge i klinisk farmakologi, ph.d. udpeget af Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber
- Jesper Hallas, speciallæge i klinisk farmakologi, dr.med. udpeget af Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber
- Jens Søndergaard, speciallæge i almen medicin og klinisk farmakologi, ph.d. udpeget af Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber
- Jørgen Jensen, speciallæge i almen medicin udpeget af Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber

## 2.4 Andre skriftlige publikationer

IRF har i samarbejde med regionernes lægemiddelkonsulenter i 2016 opdateret seponeringslisten, ”Forslag til seponering af lægemidler hos voksne”. Listen kan bruges ved medicinenemgang og giver råd omkring seponering af en række lægemidler.

Listen har været i høring hos praktiserende læger, kliniske farmakologer, RADS (Rådet for Anvendelse af Dyr Sygehusmedicin) og farmaceuter i de fem regioner.

## 2.5 Hjemmeside og nyhedsbreve

IRF's elektroniske nyhedsbrev udsendes løbende omkring to gange per måned og anvendes blandt andet til at orientere om nyt materiale på [www.irf.dk](http://www.irf.dk) eller promovning af IRF's møder, kurser eller lignende.

På IRF's hjemmeside kan man orientere sig om IRF og vores arbejde. Her publiceres alle IRF's udgivelser og materiale til understøttelse af rationel farmakoterapi.

---

**Modtagere af nyhedsbrevet ultimo 2016:** 7.395

**Udsendte nyhedsbreve i 2016:** 19

**Unikke besøgende på [www.irf.dk](http://www.irf.dk) per måned i 2016:** ca. 20.000

---

### Top tre over mest læste nyhedsbreve i 2016:

Placering	Nyhed	Antal læsere*
1	Stormøde <i>28. januar 2016</i>	9.390
2	Nødprævention - levonorgestrel eller ulipristal acetat? <i>15. januar 2016</i>	9.029
3	Månedssblad om ADHD <i>8. februar 2016</i>	8.461

\*Dette er vurderet på baggrund af, hvor mange der har åbnet nyhedsbrevet. Hvis nyhedsbrevet åbnes flere gange af den samme modtager, medregnes dette som en yderligere læser.

## 2.6 Forårsmøde

Som led i samarbejdet med andre aktører inden for rationel farmakoterapi afholder IRF årligt et Forårsmøde, hvor et eller flere specifikke terapeutiske emner diskuteres. I 2016 var temaet for IRF's Forårsmøde farmakologisk og non-farmakologisk profylakse. På mødet deltog regionale lægemiddelkonsulenter og ansatte i Lægemiddelstyrelsen, Sundhedsdatastyrelsen, kliniske farmakologiske enheder, Danske Regioner og Danmarks Apotekerforeningen.

## 2.7 Stormøde

I marts 2016 afholdt IRF Stormøde under titlen 'Fører behandling baseret på laboratorieværdier til overbehandling?'. Det var et offentligt arrangement med deltagelse af ca. 250 personer. Temaet affødte en livlig debat om anvendelse af surrogatendemål som indikator for lægemidlers kliniske effekt.

## 2.8 Kurser for læger

IRF afholdt i 2016 14 kurser inden for seks terapeutiske emner med henblik på at bidrage til implementering af rationel farmakoterapi. Ved alle kurser blev der udleveret evalueringsskemaer til deltagerne, som anvendes aktivt til at optimere kvaliteten af kurserne.

### Kursusemnerne i 2016

Emne	Antal kurser
Antitrombotikajunglen	2
Geriatrici – hvordan håndteres medicinsk behandling af ældre	3
Gynækologi i almen praksis	2
KOL og astma hos børn og voksne	2
Medicingennemgang i almen praksis	3
Obstetrik og medicin	2

### Update-kurser

I 2016 blev et nyt kursuskoncept med tre update-kurser afprøvet. Kurserne gav deltagerne opdateret viden om AK-behandling, statinbehandling, behandling af type 2-diabetes og osteoporose. Kurserne er blevet udarbejdet i et samarbejde mellem IRF og regionernes lægemiddelkonsulenter. Kurserne var velbesøgte og evalueringerne vidner om, at deltagerne fandt konceptet meget relevant, hvorfor dette fortsættes i 2017.

## 2.9 Lægedage

Sundhedsstyrelsen havde igen i 2016 en stand på Lægedage i Bellacentret i uge 46, hvor IRF deltog. Temaerne for standen var, udover rationel farmakoterapi, forebyggelse, nationale kliniske retningslinjer (NKR) og organdonation.

IRF's materialer, heriblandt månedsblade og en opdateret seponeringsliste, var efterspurgt på standen, og IRF's arbejde og produkter blev mødt med mange positive tilbagemeldinger.

## 2.10 Øvrige opgaver

Som del af Sundhedsstyrelsen varetager IRF generelt ministerbetjeningsopgaver på lægemiddelområdet, herunder besvarelse af sundhedsudvalgsspørgsmål og input til ministersamråd. Herudover deltager IRF i Sundhedsstyrelsens lægemiddelrelaterede arbejde såsom udarbejdelse af Nationale Kliniske Retningslinjer. IRF deltog i 2016 herudover i udarbejdelsen af rapporten om kortlægningen af opioidforbruget i Danmark, arbejdet med udarbejdelsen af Sundhedsstyrelsens faglige oplæg til demenshandlingsplanen og gav input til det faglige oplæg til handlingsplanen om den ældre medicinske patient.